

የሰበር ፍይል ቁጥር 22448
ጥቅምት 28 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሰ

ፍስሐ ወርቅነህ

መስፍን ዕቁበዮናስ

ተሻገር ገ/ሰላሴ

አብዱራሂም አህመድ

አመልካች፡- ኦርቢስ የንግድና ቴክኒክ ክፍል አ/ማህበር - ግርማ ሥላሴ ጠበቃ ቀረቡ

ተጠሪ፡- አቶ ሙሉነህ ካሣ ጠበቃ ቀረቡ

ይህ የሰበር አቤቱታ የቀረበው አመልካች ታህሣሥ 8 ቀን 1998 ዓ.ም ጽፈው ባቀረቡት መነሻ ነው።

የጉዳዩ የሰር አመጣጥ ተጠሪ ጥር 8 ቀን 1993 ዓ.ም ከአመልካች ጋር ባደረገው ውል 10 የመርቸዲስ ቤንዚን አክተርስ ከባድ የጭነት ተሽከርካሪዎች በወቅቱ ዋጋቸው ለመግዛት ተስማምቶ ውሉ ሲደርግ ብር 500,000 (አምስት መቶ ሺህ) ሊከፍል፣ መኪኖቹ ጂቡቲ ወደብ ሲደርሱ 2ኛውን ክፍያ ብር 767,236 (ሰባት መቶ ስልሳ ሰባት ሺህ ሁለት መቶ ሠላሳ ስድስት) ለመክፈልና መኪኖቹን ከተረከበ በኋላ በየደረጃው ሌሎች ክፍያዎችን ለመፈፀም ተስማምቶ በዚህ መሠረት ብር 500,000 (አምስት ሺህ) የመጀመሪያ ደረጃ ክፍያ ፈፅሞ እያለ መኪኖቹን አመልካች በወቅቱ ሊያስረክበው ባለመቻሉ የከፈለውን ገንዘብ አጠፊታ እንዲከፍለው ክስ አቅርቧል አመልካችም በበኩሉ መኪኖቹን ለማስረክብ ያልተቻለው ተጠሪ ሁለተኛውን ክፍያ ባለመክፈሉ እንደሆነ በመግለፅ ለክሱ መልስ ሰጥቷል። ክሱ የቀረበለት የፌ/ክ/ፍ/ቤት ጉዳዩን ከመረመረ በኋላ በርግጥም ተጠሪ በውሉ መሠረት የሚፈለግበትን ክፍያ አለመፈፀሙን በመግለፅ 2ኛውን ክፍያ ለተከሰተ ክፍሎ መኪኖቹን እንዲረክብ በማለት ወስኗል።

ተጠሪም በዚህ ውሳኔ ላይ በመመርኮዝ የአፈፃፀም ፋይል የከፈተ ሲሆን በአፈፃፀም የጠየቀውም ሁለተኛውን ክፍያ ብር 767,236 (ሰባት ሺ ስልሳ ሰባት ሁለት መቶ ሠላሳ ስድስት) ክፍሎ መኪኖቹን እንድረክብ የሚል ነው አመልካችም በበኩሉ ተጠሪ ተረቺ እንጅ ረቺ ስላልሆነ የአፈፃፀም መዘገብ ሊከፍት አይችልም፣ የፍርድ ቤቱም ውሳኔ ይህን ለማድረግ የሚያስችለው አይደለም በማለት ተከራክሯል ፍርድ ቤቱም በጥቅምት 18 ቀን 1997 ዓ.ም በዋለው ችሎት ተጠሪ በውሉ መሠረት የመኪኖቹን ቀሪ ዋጋ ክፍሎ መኪኖቹን ይረክብ በማለት በሠጠው ትዕዛዝ መሠረት አመልካች ለተጠሪ በውሉ መሠረት የመኪኖቹን ዋጋ ብር 12,152,980.70 (አሥራ ሁለት ሚሊዮን አንድ መቶ ሃምሳ ሁለት ሺህ ዘጠኝ መቶ ሰማንያ ከሰባ) ክፍሎ መኪኖቹን እንዲረክብ መግለጫ ቢሰጥም ተጠሪ ግን 2ኛውን ክፍያ ብር 767,236 (ሰባት መቶ ስልሳ ሰባት ሺህ ሁለት መቶ ሠላሳ ስድስት) ብቻ ክፍዩ መኪኖቹን እንድረክብ ብጠይቅም አመልካች ፈቃደኛ አልሆነም በማለት ለፍ/ቤት በማመልከቱ ፍርድ ቤቱም በጥቅምት 2 ቀን 1997 ዓ.ም በዋለው ችሎት የተሰጠውን ትዕዛዝ በመሻር አመልካች ብር 767,236 (ሰባት መቶ ስልሳ ሰባት ሺህ ሁለት መቶ ሰላሳ ስድስት ብር) ተቀብሎ መኪኖቹን እንዲያስረክብ በግንቦት 19 ቀን 1997 ዓ.ም የፌ/ጠ/ፍ/ቤትም ትዕዛዝ ሰጥቷል ለፍ/ቤት ጉዳዩን በይግባኝ አይቶ ውሳኔውን አፅንቷል።

የሰበር አቤቱታው የቀረበው በዚህ መነሻነት ሲሆን ይህ ፍርድ ቤት ግራ ቀኙን በማስቀረብ አከራክሯል ክርክሩንም ከሕግ ጋር በማገናዘብ መርምሯል።

በዚህ ጉዳይ ለቀረበው ክርክር መሠረት የሆነው የፌ/ክ/ፍ/ቤት በዋናው ጉዳይ ጥር 7 ቀን 1996 ዓ.ም በሰጠው ውሳኔ ላይ “ካሳሽ በውሉ መሠረት 2ኛ ክፍያውን ለተከሰተ ክፍሎ መኪኖቹን ከሚረክብ በቀር ውሉ የሚፈርስበት ምክንያት የለም ብሎ ወስኗል” በማለት ያሠፈረው የድምዳሜ

ዐረፍተ ነገር ነው። ተጠሪም ዐረፍተ ነገሩ የፍርድ ባለሙሉት አድርጎኛል በማለት አፈፃፀም የከፈተ ሲሆን አመልካችም በበኩሉ ባንድ በኩል ተጠሪ የፍርድ ባለሙሉት አለመሆኑን በሌላ በኩል ደግሞ ተጠሪ መኪኖቹን ለመረከብ የሚችለው በውሉ ላይ በተመለከተው ዋጋ መሠረት ሳይሆን አሁን ባለው የገበያ ዋጋ መሠረት ነው የሚል ነው ፍርድ ቤቱ ከላይ የተመለከተውን የመደምደሚያ ዐረፍተ ነገር ያስቀመጠው አመልካች ቀደም ሲል ለክሱ ሰጥቶት በነበረው መልስ ላይ ተጠሪ በፍ/ብ/ሕ/ቁ 1757 መሠረት በቅድሚያ የበኩሉን ግዴታ ሳይወጣ አመልካች መኪኖቹን ከጂቡቲ አስመጥቶ እንዲያስረክብ ለመጠየቅ በማለት ያቀረበውን በመቀበል የሰፈረ እንጂ ተጠሪን የፍርድ ባለሙሉት ለማድረግ አይደለም በሌላ አነጋገር ተጠሪ በቀብድ የከፈልኩትን ገንዘብ በአጠፊታ መመለስ ይገባዋል በማለት ባቀረበው የውል ይሰረዝልኝ ክስ ፍርድ ቤቱ ውሉ ሊሰረዝ አይገባውም ምክንያቱም ተጠሪ የበኩሉን ግዴታ አልተወጣም፣ ተጠሪ መብቱን መጠየቅ የሚችለው ግዴታውን ከተወጣ በኋላ ነው በማለት ክሱን ውድቅ ከማድረግ በስተቀር ተጠሪን የፍርድ ባለሙሉት ማድረጉን አያመለክትም፣ ይልቁንም ፍርድ ቤቱ በሥረ ነገር ክርክሩ በዋናው ጉዳይ ላይ ውሳኔ ለመስጠት ለውሉ መፍረስ የሚያበቃ ምክንያት አለ ወይ? በማለት ጭብጥ መያዙ ከላይ የተገለፀውን አባባል ያጠናክራል። ይህን መነሻ በማድረግ ተጠሪ በቀብድ መልክ የከፈልኩት ገንዘብ ይመለስልኝ በማለት ውሉ እንዲፈርስለት ክስ አቅርቦ የሥር ፍርድ ቤትም ውሉ አይፈርስም፣ ምክንያቱም ውሉ ሊፈፀም ያልቻለው በአመልካች ጥፋት አይደለም በማለት አመልካች ያቀረበውን ክርክር በተቀበለበት ሁኔታ የአሁኑ ተጠሪ የፍርድ ባለሙሉት ሆኗል ለማለት አልተቻለም። በተጨማሪም ተጠሪ ከሥር ጀምሮ ዳኝነት ባልተጠየቀበት ጉዳይ የፍርድ ባለሙሉት ሆኗል መባሉ ተገቢ ካለመሆኑም በላይ አመልካች ለክሱ ሰጥቶት በነበረው መልስ ላይ ተጠሪ 2ኛውን ክፍያ በመፈፀም መኪኖቹ ከጂቡቲ ወደብ ተነስተው ወደ ሀገር ውስጥ እንዲገቡ ባለማድረጉ ለከፍተኛ

የወደብ ኪራይ ተዳርገናል በማለት ካቀረበው ክርክር አንፃር ተጠሪ የበኩሉን ግዴታ እንዳልተወጣ የሥር ፍርድ ቤት አረጋግጦ የቀረበውን ክስ ውድቅ ማድረጉን ተገንዝበናል። በመሆኑም ውል ይፍረስ ተብሎ በቀረበ ክስ ላይ ውሉ መፍረስ የለበትም ተብሎ በአሁኑ አመልካች የቀረበው የክስ መከላከያ ተቀባይነት አግኝቶ ክሱ ውድቅ በሆነበት ሁኔታ ክሱ ውድቅ የተደረገበት ተጠሪ የፍርድ ባለሙሉት ሆኗል መባሉ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ሆኖ ተገኝቷል ምክንያቱም በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 378/1/ በተመለከተው መሠረት የፍርድ እንዲፈፀም ለመጠየቅ ችሎታ ያለው ፍርድ የተፈረደለት ሰው (ወገን) ብቻ በመሆኑና በተያዘው ጉዳይ ግን ተጠሪ ክሱ ውድቅ የተደረገበት በመሆኑ ነው።

ው ሣ ኔ

- የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በአፈፃፀም መ/ቁ.31336 እንዲሁም የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 20370 ህዳር 29 ቀን 1998 ዓ.ም አመልካች ያልተከፈለውን ቀሪ ገንዘብ ተቀብሎ መኪኖቹን ያስረክብ በማለት የሰጡት ውሳኔ ተሽሯል ይፃፍ።
- የአሁን ተጠሪ በስር ፍ/ቤት በሥራ-ነገር ክርክሩ (በዋናው ጉዳይ) በተሰጠው ውሳኔ መሠረት አፈፃፀም ሊጠይቁ የሚችሉበት የህግ አግባብ የለም ብለናል።
- ግራ ቀኙ ወጪያቸውን ይቻቻሉ
- መዝገቡ ተዘግቷል።ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ቤ/ኃ